

Tuinstra

Preventie, care, cure, wetenschappelijk onderzoek. Waarheen met de geldstromen? Alles kan niet. En nu ben ik weer terug bij de vraag die ik in het begin heb gesteld. Wat is de rol van de overheid? De overheid dient richting te geven aan keuzes in de zorg. Via de meerjarenafspraken wordt het veld gedwongen de keuzes expliciet te maken. Het geld dient dan de zorgvraag te volgen.

Voor wie jarenlang de gezondheidszorg in haar portefeuille heeft gehad en heeft geprobeerd er een heel klein beetje vat op te krijgen, is dit toch een spectaculaire en verheugende ontwikkeling, waar jaren naar uitgekeken is: de gezondheidszorg weer terug richting burger. Het is met vrouwen dat ik deze beide bewindsvrouwen achter de tafel zie zitten. De minister heeft de afgelopen jaren heel wat tot stand gebracht en de staatssecretaris heeft ruime politieke ervaring en werkt gedegen en bescheiden. Ik wens hen alle succes.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Ik schors de beraadslaging tot na de afhandeling van de wijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie. Ik herinner de leden eraan dat na de schorsing een stemming zal plaatsvinden over de Wet op het notarisambt.

De vergadering wordt van 12.50 uur tot 13.50 uur geschorst.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wettelijke regeling van het notarisambt, mede ter vervanging van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 20, op het Notarisambt en de Wet van 31 maart 1847, Stb. 12, houdende vaststelling van het tarief betreffende het honorarium der notarissen en verschotten (Wet op het notarisambt) (23706).**

(Zie vergadering van 23 maart 1999.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Heijne Makkreel** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wat tot dusverre bij de behandeling van dit

voorstel is gezegd, heeft hoofdzakelijk betrekking op de bezwaren daartegen, in het bijzonder op de vrijmaking van de tarieven en op de regeling van de bescherming van de derdengelden.

Het vele goede dat dit voorstel meebrengt, is daardoor wat onderbelicht gebleven, maar dient wel bij de eindafweging betrokken te worden. Bij het maken van die eindafweging heeft mijn fractie overwogen, dat de door haar als defect beschouwde onderdelen zich lenen voor later herstel en dat de staatssecretaris expliciet heeft toegezegd, in elk geval ten aanzien van de tariefstelling, de hem ter beschikking staande bevoegdheden te zullen gebruiken als de aanleiding daartoe zich mocht aandienen.

Onder die omstandigheden heeft de grootst mogelijke meerderheid van mijn fractie gemeend aan het goede in dit voorstel het grootste gewicht te moeten hechten, zodat zij haar stem daaraan niet zal onthouden, zij het dat deze keuze sommige leden van mijn fractie aanzienlijk meer moeite heeft gekost dan sommige anderen. Voor een lid van de fractie hebben de bezwaren het grootste gewicht, zodat hij zijn stem tegen het voorstel zal uitbrengen.

Mevrouw **Michiels van Kessenich-Hoogendam** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie heeft bezwaren tegen een van de belangrijkste vernieuwingen die dit wetsvoorstel brengt, namelijk het overlaten van de tarieven met betrekking tot de transacties in het onroerend goed aan de krachten van de vrije markt. Ons bezwaar wordt niet ingegeven door ongerustheid over de notariële inkomens. Ons bezwaar wordt ingegeven door bezorgdheid over de rechtszekerheid met betrekking tot onroerend goed. Wij denken bijvoorbeeld aan de naleving van de plicht tot recherche die in het gedrang kan komen, indien de tarieven als gevolg van vrije concurrentie te laag zijn.

Onze sterke voorkeur gaat uit naar tariefvaststelling door de overheid in overleg met de KNB en mede aan de hand van de door de KNB ontwikkelde instrumenten waaronder het kostprijvolgsysteem. In het debat over het wetsvoorstel is onduidelijk gebleven, waarom de regering van het ene uiterste, de huidige

tariefvaststelling door de beroepsgroep zelf, overgaat naar een ander uiterste, vrije concurrentie, en waarom niet de gulden middenweg is gekozen van tariefbepaling door de overheid, zoals die ook geldt in andere landen met het latijns notariaat.

Met de nodige aarzeling zouden wij eventueel akkoord zijn gegaan met het wetsvoorstel, mits er een adequaat systeem van overgang zou zijn. Dat ontbreekt echter ten enen male. De monitoring is zo ingewikkeld van opzet dat deze niet kan leiden tot een adequate controle op de kwaliteit, de continuïteit en de toegankelijkheid van de notariële dienstverlening en dit temeer niet nu er slechts een overgangperiode van drie jaar is. Dat is veel te kort.

Ook al bevat het wetsvoorstel goede elementen, de bezwaren zijn voor ons doorslaggevend. Wij kunnen dus het wetsvoorstel niet steunen.

De heer **Pitstra** (GroenLinks): Voorzitter! De fractie van GroenLinks zal unaniem dit wetsvoorstel verwerpen. Wij doen dit niet omdat wij de huidige positie en inkomens van de notarissen in stand willen houden. Een goed alternatief daarvoor is het vaststellen van de tarieven en inkomens door de overheid, gecombineerd met een verplichte bench marking en een kostprijvolgsysteem dat nu al draagvlak in de sector zelf heeft. De politieke keuze van het ministerie van Economische Zaken voor marktwerking en vrije dienstverlening draagt het risico in zich dat de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de notaris op de tocht komt te staan. Het is maar zeer de vraag of de kwaliteit van de dienstverlening er beter op zal worden. Wij hopen daarom dat de senaat haar functie zal waarmaken en dit wetsvoorstel zal verwerpen.

De heer **Holdijk** (SGP): Voorzitter! Uit de gedachtewisseling van vorige week is wel gebleken dat er een kloof gaapt tussen de regering en onze fracties als het gaat om een inschatting – niet op grond van subjectieve gevoelens maar op grond van argumenten – van de te verwachten effecten van het

Holdijk

wetsvoorstel op het punt van kwaliteit, onafhankelijkheid en toegankelijkheid van het notariaat. Het meningsverschil concentreert zich rondom de introductie op termijn van vrije tarieven voor ambtelijke dienstverrichtingen. De bewindslieden, met name de minister van Economische Zaken, verwachten van die introductie uitsluitend en voor iedereen positieve resultaten. Dat optimisme kunnen wij niet tot het onze maken, evenmin trouwens als een aantal respectabele deskundigen van buiten het notariaat die de waarschuwend vinger hebben geheven tegen deze ontwikkeling. De rechtswaARBorgen die het notariaat thans biedt, wensen wij niet in de waagschaal te stellen. Weliswaar biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid van overheidsingrijpen, maar wij vrezen, gelet op de ideologisch getinte drijfveer achter het idee van vrije tarieven, dat dat ingrijpen eerst zal plaatsvinden wanneer de nodige schade is aangericht.

Een volstrekt secundaire reden om onze steun op dit moment niet aan het wetsvoorstel te geven, is gelegen in de omstandigheid dat een compleet zicht op het overgangsregime thans niet voorhanden is en de regering noch de Kamer ons voorstel heeft overgenomen om de stemming niet voor 1 mei aanstaande te doen plaatsvinden.

Voorzitter! Wanneer ook deze Kamer in meerderheid mocht besluiten om ondanks de van vele zijden geuite bedenkingen het wetsvoorstel te aanvaarden, spreken wij van onze kant de hoop uit dat de vele positieve elementen die het voorstel bevat het functioneren van het notariaat in ons land in de toekomst ten goede mogen komen.

Vóór stemmen de leden: Tiesinga-Autsema, Tuinstra, Varekamp, Ter Veld, Vrizekoop, Wiegel, Wöltgens, Van de Zandschulp, Zijlstra, De Beer, Van den Broek-Laman Trip, Dees, Van Eekelen, Ginjaar, Glastra van Loon, Van Graafeiland, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hessing, Van Heukelum, Hilarides, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Linthorst, Loudon, Luijten, Maas-de Brouwer, Meeter, Rensema, Roscam Abbing-Bos, Scholten, Stoffelen en de voorzitter.

Tegen stemmen de leden: Veling, Werner, Zwerver, Baarda, Batenburg,

Van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Braks, Van Dijk, Eversdijk, Van Gennip, Glasz, Grol-Overling, Hendriks, Hirsch Ballin, Hofstede, Holdijk, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pitstra, Rongen, Ruers, Schoondergang-Horikx, Stevens en Talsma.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat het wetsvoorstel met 35 tegen 28 stemmen is aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie en enige andere wetten (25695).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Rongen** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het voorliggende wetsvoorstel brengt je in verleiding om brede en diepgaande beschouwingen te wijden aan de inrichting van het staatsbestel en aan de historie van de PBO, ook naar aanleiding van en als reactie op de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer. Dan komen er fundamentele zaken aan de orde, zoals de vraag in hoeverre de PBO historisch gezien gegrondvest is op het politiek-ideologische gedachtegoed van het subsidiariteitsbeginsel, van soevereiniteit in eigen kring of op het beginsel van functionele decentralisatie. Ik denk ook aan de vraag in welk opzicht de principiële benadering vanuit het subsidiariteitsbeginsel anders is dan die vanuit het beginsel van soevereiniteit in eigen kring en de opvattingen van Dooyeweerd daarover. Ook nu nog is het interessant om kennis te nemen van het standpunt van college Steenkamp in zijn proefschrift "De gedachte der bedrijfsorganisatie in protestants-christelijke kring" aangaande de zienswijze van Dooyeweerd. Ook is er de vraag hoe het – onder anderen door Tony Blair beleden – gemeenschapsdenken van de Derde Weg zich positioneert in deze ideologieën.

Nee, aan die verleidingen zal ik niet toegeven. Reeds tijdens de behandeling in de Tweede Kamer en

in de schriftelijke voorbereiding in deze Kamer zijn veel van deze fundamentele zaken – wellicht niet uitputtend – aan de orde geweest, temeer daar het voorliggende wetsvoorstel niet de bedoeling heeft om het vigerende PBO-stelsel ten principale onder het mes te leggen. In de woorden van het kabinet gaat het immers om een aantal modernisering.

De CDA-fractie heeft met waardering kennisgenomen van de mening van het kabinet dat "de organisatievorm van de PBO in de sectoren waarin zij tot stand is gekomen, zowel economisch als maatschappelijk nog immer duidelijk meerwaarde heeft". Ik heb zelf, overigens gedurende een beperkt aantal jaren, het genoegen gehad om deel te mogen uitmaken van het bestuur van het bedrijfsschap Mijnindustrieraad, reeds totstandgekomen in 1945. Ik heb zelf kunnen ervaren dat het bedrijfsschap niet alleen in de hoogtijdagen van de jaren direct na de bevrijding Nederland effectief heeft voorzien van de broodnodige kolen en gas, maar ook gedurende de afbouw en ombouw van de bedrijfstak eind jaren zestig en begin jaren zeventig tot heil van de bedrijfsgenoten en het publieke belang van de regio en het land heeft gefunctioneerd. Zonder de consensus en de bereidheid tot samenwerking tussen werkgevers, werknemers en de overheden – zowel de rijksoverheid als de lagere overheden – was deze immense operatie in zo'n korte tijd niet of minder goed geslaagd. De eigenheid en de structuur van het bedrijfsschap heeft daaraan in essentie bijgedragen.

Het moge duidelijk zijn dat de CDA-fractie zeer hecht aan het gedachtegoed waarin de PBO is verankerd. Ofschoon het kabinet hier in het aanvankelijke wetsvoorstel niet fundamenteel aan wilde tornen, ging een aantal modernisering toch in de richting van een zekere aantasting van het gedachtegoed. Amenderingen in de Tweede Kamer hebben een aantal angels eruit gehaald, maar één engel is blijven steken: de bevoegdheid tot de instelling van bedrijfslichamen, die sedert 1992 bij de SER ligt, wordt in dit wetsvoorstel teruggelegd bij de formele wetgever. Het is de bedoeling om dat bij AMvB te doen.

In de memorie van antwoord aan deze Kamer heeft de minister naar